

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio Kop van Noord-Holland Texel

Datum: 12 februari 2020

Locatie: Gemeentehuis Texel

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst van de gemeente Texel, 12 februari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zonen windenergie in Texel als onderdeel van de deelregio Kop van Noord-Holland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Landschap is leidend, (2) Kop vooruit en verbonden, (3) Lokale kracht.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben circa 45 bewoners deelgenomen aan de bijeenkomst. Het gesprek met de deelnemers is gevoerd in 2 groepen.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud:

Beschrijving van de scenario's:	3
1. Bevindingen Groep 1.....	4
1.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:.....	4
1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen	5
1.3 Scenario banner:	7
2. Bevindingen Groep 2.....	8
2.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:.....	8
2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen	9
2.3 Scenario banner:	10

Foto 1: deelnemers plakken stickers op de banner.

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Kop van Noord-Holland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) *Landschap is leidend*, (2) *Kop vooruit en verbonden* en (3) *Lokale kracht*.

Het scenario **Landschap is leidend** richt zich op de inpassing van zonnepanelen en windturbines binnen het huidige landschapsbeleid. De belangrijkste uitgangspunten:

- Het landschap is leidend bij de inpassing van de energietransitie.
- Windturbines volgen de historische lijnen in het landschap en er wordt gezocht naar locaties voor zonneparken in gebieden waar verzilting speelt i.c.m. natuurontwikkeling.
- Er is gezocht naar meervoudig ruimtegebruik. Zo hebben parkeerplaatsen een zonnedak, en liggen op dijken zonnepanelen.

Het scenario **Kop vooruit en verbonden** richt zich op het vaststellen van de regio als een van de voorlopers op het gebied van duurzame energie. De belangrijkste uitgangspunten:

- Den Helder wordt een energie-draaischijf waar elektriciteit afkomstig van de windparken in de Noordzee aan land komt. Dit vraagt om investeringen in het elektriciteitsnetwerk in de regio.
- Grote clusters van zonnepanelen en windturbines worden aangesloten op dit elektriciteitsnetwerk. Deze clusters liggen in de nabijheid van infrastructuur.
- De inkomsten van deze energieopwekking wordt ingezet voor de verbetering van de ontsluiting van de Kop.

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op de participatie van lokale stakeholders in de energietransitie. In dit scenario is de transitie voelbaar en zichtbaar in de directe leefomgeving. De belangrijkste uitgangspunten:

- Dorpen hebben een eigen windturbine en/ of zonnepark.
- Energiecoöperaties hebben een belangrijke rol en inwoners en lokale bedrijven bundelen de krachten om samen lokaal elektriciteit op te wekken.
- De opbrengsten vloeien terug naar de lokale gemeenschap en worden bijvoorbeeld gebruikt voor het ontwikkelen van natuurgebieden en het versterken van recreatiefuncties.

1. Bevindingen Groep 1

1.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:

Deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansen op Texel:

- Windturbines voor en door Texelaars bij de TESO-veerhaven worden door diverse deelnemers als kans gezien.
- Ook het 'nieuwe land van Ceres' wordt aangedragen als een zoekgebied voor wind.

Locaties die niet kansrijk zijn:

- Wind en zon op het Hoge Berg-gebied wordt door meerdere deelnemers negatief beoordeeld.
- Hetzelfde geldt voor windturbines op het Oudeland.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Er worden ten aanzien hiervan geen feitelijke opmerkingen gemaakt, maar duidelijk wordt dat het idee om bijvoorbeeld coöperatief te investeren en te profiteren van duurzame energie-initiatieven wordt gewaardeerd. Er wordt door veel deelnemers waarde gehecht aan het behouden en versterken van de gemeenschapszin.

Regelgeving en beleid:

- De toepassing 'wind op dak' moet financieel aantrekkelijker gemaakt worden.
- Een goede financiële regeling voor het plaatsen van zonnepanelen moet voor iedereen gelden.
- Er dient beleid te worden gevoerd voor het plaatsen van zonnepanelen op de (kleine) daken van de vele recreatiewoningen op het eiland.

Techniek en innovatie:

- Er wordt gevraagd om na te denken over de recycling van zonnepanelen en windturbines.
- Kleine windturbines worden aangedragen als alternatief.

Divers:

- Deelnemers zien kansen voor leefbaarheid en werkgelegenheid in de regio. De energietransitie levert namelijk banen op voor de komende generaties. Tevens kan door middel van onderhandeling met de grote steden de leefbaarheid op Texel verbeterd worden: energie leveren in ruil voor een betere spoorverbinding wordt als voorbeeld genoemd.

1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen

Gesprek over de scenario's:

De deelnemers zijn het met elkaar eens dat de uitgangspunten van het scenario '*Landschap is leidend*' het meest aantrekkelijk is. Ook de bouwstenen onder dit scenario worden het meest positief beoordeeld. Hoewel geen onderdeel van dit scenario, wordt nadrukkelijk stilgestaan bij het thema's 'lokaal eigenaarschap'. Ook merkt een deelnemer op dat op Texel 'alles dichtbij' is en dus per definitie bij elke inpassing op het eiland moet worden uitgegaan van 'lokale kracht'.

Een enkele deelnemer vindt de ambities van het scenario '*Kop Vooruit en verbonden*' te onderschrijven maar is het niet eens met de voorgestelde bouwstenen voor dat scenario. De bouwstenen worden door iemand zelfs 'rare bouwstenen' genoemd. Het scenario '*Lokale kracht*' is qua ambitie voor slechts een enkeling na te streven.

Een deelnemer merkt inhoudelijk op: windturbines langs het Eierlandse kanaal past in scenario '*Landschap is leidend*' maar staat niet op de kaart.

Gesprek over de bouwstenen:

Algemene opmerkingen m.b.t. de inpassing van zon en wind op het eiland:

- Er is discussie over de voorkeur voor windturbines versus zonnepanelen. Sommige deelnemers geven aan dat met name zonneweides absoluut geen optie zijn. Anderen vinden dan weer dat windturbines niet thuishoren op Texel.
- Een deelnemer vindt dat zon op daken en op gevels alleen mag worden toegestaan, als het in het ontwerp wordt geïntegreerd en niet ten koste gaat van de architectuur/esthetiek.
- Sommige deelnemers vragen zich af waarom windturbines in de Waddenzee (binnen de gemeentegrens) niet als bouwsteen zijn opgenomen in één van de scenario's.
- Windturbines mogen niet ten koste van het woongenot gaan.
- Er worden enkele aandachtspunten genoemd m.b.t. het plaatsen van zonnepanelen dicht bij het strand:
 - Aantasting van zand en zout, en de daaruit resulterende onderhoudskosten.
 - Onderdeel van het Natura 2000-gebied.

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken;** dit is een uitgesproken positief beoordeelde bouwsteen. Wel wordt een voorwaarde gesteld om vooral te kijken naar agrarische gebouwen zolang dit de architectuur niet schaadt.

- **Windturbines langs dijken.** Veel groepen hebben positief gestickerd. Wel was er discussie over deze bouwsteen. En vinden groepen dat het primair moet op plekken waar overlast voor inwoners wordt voorkomen. Ook wordt geopperd om alleen turbines te plaatsen op locaties waar vroeger bijvoorbeeld een molen stond. Een groep voegt toe dat de jachthaven of de TESO-aanleg haven een geschikte locatie zou kunnen zijn, en dat dit mogelijk zelfs een aparte bouwsteen zou moeten zijn. Ook wordt bij een oranje sticker aangegeven dat de inpassing wel degelijk vraagt om maatwerk en een aandachtspunt moet zijn, en dat er moet worden gekeken naar de vogeltrek in de planvorming.
- **Zon op parkeerplaatsen;** veel deelnemers vinden dit een logische optie zonder veel negatieve impact.

Over gemixte bouwstenen:

- Er is relatief weinig discussie over bouwstenen, slechts een enkele bouwsteen heeft zowel een groene als oranje sticker gekregen.
- **Zon langs dijken;** deze bouwsteen kan op een aantal groene stickers rekenen, wel wordt door één groep de voorwaarde meegegeven dat het dan moet gaan over verharde dijken. De groene/begroeide dijken zouden moeten worden ontzien, alsook de oude binnendijken.
- **Zon op agrarische gronden bij verzilting i.c.m. natuurontwikkeling** is een gemixte bouwsteen; een van de groepen geeft aan dat ook verzilte gronden nog uitstekend te gebruiken zijn voor agrarische doeleinden, bijvoorbeeld zilte aardappelen. *(NB: Op Texel is er nauwelijks sprake van verzilting)*

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Windturbines bij stads- en dorpsranden.** Dit is de bouwsteen met verreweg de meeste oranje stickers. De aanwezigen hebben een voorkeur voor windturbines verder weg van dorpskernen (i.v.m. overlast). Het idee van lokaal eigenschap bij deze bouwsteen vindt iedereen interessant.
- **Zon op agrarische gronden.** Deze bouwsteen heeft enkele oranje stickers gekregen. Er wordt aangegeven dat de daken benutten de absolute voorkeur heeft en dat als er ingepast moet worden er maatwerk moet worden geleverd om het landschap zo min mogelijk aan te tasten.
- **Wind in bossen.** Negatief gestickerd, maar met gemengde geluiden uit de groep. Er wordt opgemerkt dat wind liever near-shore (op het water binnen de gemeentegrens) moet worden gerealiseerd in plaats van op land. Ook wordt gesuggereerd om een uitruil te maken met een andere (deel)regio. Een andere groep merkt op dat deze bouwsteen 'een kromme redenatie' is; voor de aanleg van deze bouwsteen is het nodig om bomen te kappen terwijl de reductie van CO₂ juist het doel is.
- **Zon op fietspaden.** Een deelnemer deelt dat het een innovatie is en geen bewezen techniek. Het is dus wel een mogelijkheid, maar niet binnen RES 1.0.

1.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Landschap is leidend					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		6	0		
Zon op agrarische gronden:	Op verzilte gronden i.c.m. natuurontwikkeling	2	1		
Zon op dijken		4	1		
Zon op vuilstort		1	0		
Zon op parkeerplaatsen		4	0		
Wind					
Wind langs waterwegen		1	0		
Wind langs dijken		5	2		
	Bij de haven/TESO*	5	0		
Wind in bos		0	2		

* Deze bouwsteen is toegevoegd door de deelnemers; verschillende groepen hebben hier vervolgens stickers bij geplakt.

SCENARIO 2: Kop vooruit en verbonden					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Op gronden:	Langs N-wegen in cluster	2	0		
	Langs A-wegen in cluster	1	0		
	Langs spoorwegen			X	
	Op ECN Campus			X	
Op grote daken		1	0		
Op water:	IJsselmeer	0	1		
	Amstelmeer	0	1		
Op parkeerplaatsen		2	0		
Op glastuinbouw				X	
Op gevels		0	1		
Op fietspaden		0	1		
Wind					
IJsselmeer en Amstelmeer		1	0		
Langs N-wegen		1	0		
Langs snelwegen				X	
Op bedrijventerreinen		0	1		
Langs spoorwegen				X	
Bij stads en dorpsrand		0	2		
Repoweren bestaande turbines				X	

SCENARIO 3: Lokale kracht				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Op grote daken		2	0	
Op agrarische grond:	Rondom woonkernen i.c.m. recreatie	0	2	
	Rondom bedrijventerreinen			X
Op parkeerplaatsen		0	2	
Op glastuinbouw				X
Op gevels		0	1	
Op geluidschermen		0	0	
Wind				
Bij stads- en dorpsrand		0	6	
Rondom bedrijventerrein		2	0	

2. Bevindingen Groep 2

2.1 Kansen, aandacht- en discussiepunten:

Deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansen op Texel

- Windturbines bij de Joost Dourlein kazerne wordt als kans gezien, maar niet door iedereen (de ene persoon noemt het een kans, de andere vindt het een ongeschikte locatie).
- Volgens één deelnemer: 'Windturbines voor en door Texelaars' met als specifieke locatie: op de Mok of IJzeren kaap.
- Zonnepanelen bij het vliegveld wordt ook als geschikte optie genoemd.

Beleid en regelgeving:

- Er wordt geopperd om bij nieuwbouw het verplicht te stellen zon op daken te realiseren.
- Er wordt diverse malen een pleidooi gedaan om Texel energieneutraal te maken.
- Overmatig gebruik van energie moet ontmoedigd worden vinden meerdere deelnemers. Hierbij is de denklijn 'wat je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken'.

Techniek en innovatie:

- Er wordt gevraagd om ook na te denken over opslag van energie, specifiek wordt gevraagd om opslag lokaal te realiseren d.m.v. batterijen of waterstof.
- Er wordt gewezen op de beperkte huidige extra capaciteit van de elektriciteitsinfrastructuur; het verbeteren van de netinfrastructuur is een aandachtspunt.
- Door een enkele deelnemer wordt geopperd dat een kleine kerncentrale een alternatief kan zijn voor grootschalige opwekking d.m.v. zon en wind.
- Tenslotte wordt gewezen op de mogelijkheid voor het benutten van aardwarmte, ruim aanwezig in de Waddenzee (vulkanische gebied) volgens enkele deelnemers.

Divers:

- Sommige deelnemers geven aan behoefte te hebben aan meer context bij de scenario's en de cijfers, en hadden graag informatie vooraf ontvangen.

2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen

Niet alle personen die stickers hebben geplakt op de banner, hebben deelgenomen aan de discussie. Deze deelnemers hebben zich aangesloten bij het gesprek bij de andere banner. Daarom is de tekst niet helemaal in overeenstemming met de mate waarin bouwstenen groen of oranje zijn geplakt.

Gesprek over de scenario's

De deelnemers zijn het unaniem met elkaar eens: de uitgangspunten van het scenario '*lokale kracht*' spreken het meest aan. Lokaal eigenaarschap en collectiviteit komt ook meermaals terug in het gesprek met de deelnemers. Wel vindt men dat er een hogere ambitie nodig is: hoe kunnen we *nog* meer energie opwekken, binnen de uitgangspunten van '*lokale kracht*'. De deelnemers streven het ideaal van een zelfvoorzienend, onafhankelijk eiland na. "Texel energieneutraal" wordt vaak genoemd in de discussie.

Gesprek over de bouwstenen

Eén groep heeft geen rode stickers geplakt, want "*er moet iets gebeuren, en dan moeten we alles overwegen*". Deze uitspraak krijgt veel bijval van de andere groepen.

Algemene opmerkingen m.b.t. de inpassing van zon en wind op het eiland:

- Een goede landschappelijke inpassing is ontzettend belangrijk.
- Windturbines dienen geclusterd te worden om versnippering te voorkomen.
- Realiseer multifunctionele zonneparken waar mogelijk.

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken;** dit is een no-brainer voor de groep. Wel wordt er een voorwaarde gesteld door een deelnemer: gebruik donkere panelen, passend en niet storend aanwezig.
- **Zon op parkeerplaatsen;** specifiek noemt men als optie: zonnepanelen op de parkeerplaatsen bij de strandslagen.
- **Windturbines langs dijken.** Alle groepen hebben positief geplakt. Wel was er discussie over deze bouwsteen. Een deelnemer vindt dit een goed idee, maar niet op Texel, vooral aan de overkant. Andere deelnemers vinden dit niet fair: "We moeten op zoek gaan naar mogelijkheden op Texel". Windturbines langs de dijken op Texel vinden deze deelnemers dus een goed idee, want 1) het is efficiënt, de meeste wind komt over zee. En 2) je ziet de windturbines maar vanaf één kant op deze manier.
- **Windturbines rondom bedrijventerreinen.** Deze gebieden zijn toch al "niet mooi", volgens een deelnemer. Niet iedereen is het daarmee eens ("wat mooi is, is subjectief"), maar alle aanwezigen zijn toch enthousiast over deze bouwsteen. Een mogelijk geschikte locatie: het gebied van de Mok.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- Zon op agrarische gronden.** Deze bouwsteen heeft overwegend oranje stickers gekregen. De meeste aanwezigen beamen dat dit wel tot de mogelijkheden behoort, mits onder bepaalde voorwaarden. Er wordt verwezen naar het voorbeeld Ameland. Cruciaal bij deze bouwsteen is de landschappelijke inpassing. "Dit moet goed gebeuren, zeker op een mooi eiland zoals Texel". Eventueel zou zon op agrarische gronden zelf een recreatieve attractie kunnen zijn. Een deelnemer merkt op: "wie zijn wij om te bepalen waar zon op agrarische grond kan? Belangrijker is dat de eigenaar akkoord gaat".
- Wind in bossen.** Ook hier is negatief gestickerd, maar met gemengde geluiden uit de groep. Een voorstander zegt: "windturbines in bossen zijn niet zichtbaar en dat is een voordeel". Daarop wordt gereageerd dat ook in bossen windturbines nog steeds zichtbaar zijn. De vraag wordt gesteld: "waarom zouden we windturbines willen combineren met de natuur?"
- Windturbines bij stads- en dorpsranden.** De aanwezigen hebben een voorkeur voor windturbines verder weg van dorpskernen (i.v.m. overlast). Er wordt echter ook opgemerkt: "dichter bij de dorpsranden betekent ook minder landschappelijke impact". Het idee van lokaal eigenaarschap bij deze bouwsteen vindt iedereen interessant.

Overige opmerkingen m.b.t. bouwstenen

- Zonnepanelen op het asfalt van wegen (en niet enkel van fietspaden)

2.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Landschap is leidend					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		3	0		
Zon op agrarische gronden:	Op verzilte gronden i.c.m. natuurontwikkeling	0	3		
Zon op dijken				X	
Zon op vuilstort				X	
Zon op parkeerplaatsen		2	0		
Wind					
Wind langs waterwegen				X	
Wind langs dijken		3	0		
Wind in bos		0	2		

SCENARIO 2: Kop vooruit en verbonden				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Op gronden:	Langs N-wegen in cluster			X
	Langs A-wegen in cluster			X
	Langs spoorwegen			X
	Op ECN Campus			X
Op grote daken		2	0	
Op water:	IJsselmeer			X
	Amstelmeer			X
Op parkeerplaatsen		1	0	
Op glastuinbouw		1	0	
Op gevels				X
Op fietspaden		2	0	
Wind				
IJsselmeer en Amstelmeer				X
Langs N-wegen				X
Langs snelwegen				X
Op bedrijventerreinen				X
Langs spoorwegen				X
Bij stads en dorpsranden		0	2	
Repoweren bestaande turbines				X

SCENARIO 3: Lokale kracht				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Op grote daken		3	0	
Op agrarische grond:	Rondom woonkernen i.c.m. recreatie	0	2	
	Rondom bedrijventerreinen			X
Op parkeerplaatsen		4	0	
Op glastuinbouw				X
Op gevels				X
Op geluidschermen				X
Wind				
Bij stads- en dorpsrand		0	3	
Rondom bedrijventerrein		3	0	